

P. n.

Licejalna knjižnica,

Ljubljana.

Dolžnostni iztis.

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STR.

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg št. 2, prilličje. — Naročnina: na mesec 4 Din, četrletno 12 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Stev. 9.

LJUBLJANA, četrtek, 14. junija 1923.

Leto I.

15. junija.

Najnovejšo dobo buržuazne diktature v Evropi označuje nastop fašizma. Mogočno iz mas vzraslo revolucijonarno gibanje, ki je pod vplivom ruske proletarske revolucije združilo v boj za diktaturo proletarijata takoj po vojni večino delavskih množic, je bilo od socijalpatrijskih voditeljev, ki so se zbal, da jih bo sodil proletarijat zavoljo njihovega protidelavskega delovanja med vojno, izdano. Niso šli sicer vsi tako daleč kakor krvavi Ebert in Noske v Berlinu, ki sta v zvezi s carskimi generali to gibanje utopila v potokih proletarske krvi, ali kakor cesarski dvorni socijalist Renner, ki je prosil za pomoč angleške kraljevske kanone proti dunajskemu proletarijatu, ampak vsi so, posebno reformistični stržkovni birokrati, dušili borbenost delavskih množic. Namesto razrednega boja, so socijalpatrijske izdali geslo sodelovanje z buržuazijo. Buržuazija se je tako s pomočjo socijalpatrijskih voditeljev rešila sigurnega pogina in se je pod krinko demokratizma toliko opomogla, da je leta 1920 lahko začela odkrito ofenzivo proti proletarijatu. Socijalpatrijske lakaje, ki jih več ni rabila je polagoma izrinila, proti njihovi volji, iz vlad, zvižgala je na demokracijo in druge take fraze ter pričela izvajati odprto razredno diktaturo s pomočjo svojih razrednih borbenih organizacij, ki jih je stvorila pod raznimi imeni in od katerih so najbolj znani italijanski fašisti, tako, da se celo to gibanje po njih imenuje fašistovske. Močna opora mednarodne reakcije so postale pred vsem tudi ruske monarhistične armade, ki so raztresene posebno po Balkanu in kojih glavni poveljnik je gen. Wrangel in njegova načelnika generalnega štaba polkovnika Miller in Satilov.

Med vsemi balkanskimi državami se mednarodnemu navalu reakcije ni udala edina Bolgarska. Glavni vzrok je bil ta, da je ljudstvo tu obsodilo buržuazijo, ki je bila največja pomočnica bivšega kralja Ferče Nosatega, ki je vrgel Bolgarijo v svetovno vojno in povzročil njen poraz. V zadnjih tednih svetovne vojne se je pojavilo tu mogočno gibanje za takojšen mir, največ pod vplivom ruske revolucije. To gibanje je uporabil tedaj kmečki voditelj Stambolinski, ki je zavoljo svojega protivojnega stališča predsedel večino vojne v carski ječi, da je prevzel vso vladno v svoje roke in upeljal neke vrste kmečke diktature. Kakor tipičen malomeščan ni zadušil svojih nasprotnikov, ko so bili pred vsem bivši visoki oficirji in pa buržuazija, v prvem zamahu. Vsled vojnih dogodkov je pribežalo iz Makedonije v Bulgarijo skoro pol milijona beguncev. Ti begunci, iz katerih vrst so se rekrutirali predvsem bolgarski komitaši, so bili nositelji velikobulgarskega imperijalizma in ker Stambolinski ni hotel voditi nacionalistične politike na Balkanu, so postali, ravno ker so razpolagali z dobro oboroženimi komitskimi četami, najnevarnejši zavezniki bivših

oficirjev in buržuazije. Razen »makedonskimi« pa so kmečki vladi nastali mogoče še nevarnejši protivniki v dobro oboroženih ruskih Wrangelovih regimentih, ki jim je bilo veliko ležeče na tem, da nadomeslijo v Bulgariji, ki je naravno zbirališče za armade, ki hočejo korakati proti Rusiji, Stambolinskijevo vladno, ki je bila lojalno nevtralna proti sovjetski Rusiji, z odločno protisovjetsko vladno.

Čičerin je lani predložil že na Genovski konferenci tajna povelja Wrangelovega generalnega štaba iz Srem. Karlovcev, iz katerih je bilo razvidno, da so že tedaj ruski monarhisti s fašistovsko zvezo bivših oficirjev pripravljali v Bolgariji državne prevrate. Stambolinski je s pomočjo komunistične stranke, ki združuje čez eno četrtino bolgarskega prebivalstva, tedaj preprečil fašistovski puč. Letos pa je mislil, da bo s pomočjo male ananje in Francije-katerima se je pridružil, da bi od Turčije dobil eno pristanišče v egejskem morju, dovolj močan, da zatre gibanje fašistične buržuazije kakor tudi komunistični pokret. Poslavlil je sicer bivše ministre Ferdinandu pred sodišče, ali v glavnem je pustil buržuazijo pri miru, ker se mu je zdela manj nevarna kakor silni komunistični pokret, ki se je vedno bolj širil posebno med malimi kmeči, ki so bili nezadovoljni z diktaturo kmečke stranke, ki obstoja večinoma iz boljših kmetov, kmečkih oderuhov in podeželskih trgovcev in oštrjev. Pri volitvah je dosegel sicer s pomočjo nasilnega volilnega reda in pritiska državnega aparata uspeh, ali maščevala se je mu njegova popustljivost proti buržuaziji.

Buržuazija, ki jo je še vedno podpiral kralj Boris, je s pomočjo fašistovskih organizacij uprizorila puč in se poselila Sofije. Stambolinskemu se je posrečilo uiti in sedaj organizira veliko zasnovano proliakcijo. Začela se je že krvava meščanska vojna, kak bo konec, je še nejasno, toda verjetno je, da se bo puč fašistov ponesrečil, ker čim niso bili v stanu takoj prvi dan zasegli vse važnejše točke dežele, je golovo, da se bo protifašistovska armada jačila od dne do dne. Odločilno besedo bo pa imela predvsem bolgarska komunistična stranka, ki združuje čez 200.000 dobro organiziranih delavcev in kmetovskih proletarcev in ki se bori za delavsko kmečko vladno. Če se ne bodo umešavale tuje sile v bolgarske razmere, (pravijo da Anglija, ta »demokratski« zaščitnik vseh kronanih glav, podpira fašiste, ker si hoče z njihovo pomočjo ustvariti oporišče v Bolgariji proti Rusiji in Turčiji) je pričakovali, da bo puč premagan in da bo v Bolgarski nastopil močan okret na levo, pri katerem bo tudi maziljena glava carjeva prišla pri najmanjšem ob krono. Ali kmečko-delavska republika Bolgarija, ki bi pomenila prvi korak k federalivni balkanski republiki, ali oficirsko monarhistično gnezdo večnih razporov na Balkanu, to bodo posledice razvoja bolgarske revolucije.

Državna konferenca

Nezavisne Delavske stranke Jugoslavije.

Centralni odbor Nezavisne Delavske Stranke Jugoslavije je sklenil, da se skliče strankino konferenco za vso državo, na kateri se bo rešilo o nadaljnjem delu vedno bolj napredujoče stranke in njenem organizatoričnem sestavu.

Konferenca se bo vršila v Beogradu 9., 10. in 11. septembra 1923.

Dnevni red:

1. Otvoritev in konstituiranje konference;
2. Poročilo centralnega odbora N. D. S. J. o delu in blagajni;
3. Politični položaj in najbližje naloge stranke;
4. Delo stranke v občinah;
5. Tisk;
6. Bojevni fond stranke;
7. Izobraževalno delo;
8. Fond za žrtve reakcije;
9. Volitev Strankinega Sveta.

Organizacije volijo svoje delegate po členu 14., 1. točka strankinega statuta. Predlogi in pritožbe organizacij se imajo stavili po členu 15. strankinega statuta. Stroške za delegate krijejo organizacije same.

Predlogi projektov o poedinih točkah dnevnega reda se bodo objavili — kakor predpisuje statut.

Beograd, 8. junija 1923.

CENTRALNI ODBOR
Nezavisne Delavske Stranke Jugoslavije.

Pokrajinski sekretariat N. D. S. J. v Ljubljani pozivlja z ozirom na to vse krajevne organizacije, da pošljejo do konca tega meseca natančno pismeno poročilo o svojem stanju in delovanju, o številčni moči organizacije z označenjem starosti, poklica in organiziranosti članov v drugih organizacijah (strokovnih, kulturnih), o svojem finančnem stanju itd.

Ljubljana, 12. junija 1923.

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO N. D. S. J.
za Slovenijo.

K gibanju železničarjev in drž. nameščencev.

Povojna leta predstavljajo sklenjen iz gospodarskega in političnega valovanja. Glavne sile tega revolucijonarnega gibanja so: poostreitev razrednega boja, razpad srednjih stanov in v zvezi s temi dejstvi propad meščanskega demokratizma. Vojna je bila na eni strani za malo število izvoljenih bankirjev, fabrikantov, veleposestnikov in trgovcev zlata doba, v kateri so delali naravnost bajne zaslužke in profite, na drugi strani pa so pahnili široke vrste delavnega ljudstva v skrajno bedo in lakoto. Razen proletarijata in polproletarijata so bili deležni tega obubožanja pred vsem inteligenčni člani srednjega stanu, posebno državni in zasebni nameščenci, kojih življenske razmere so se poslabšale tako, da so danes na isti stopnji kakor proletarijat, deloma še na slabši, ker niso organizirani in ker se po večini niso sposobni za odločen boj za svoje pravice, ker strše v njih glavah še temni predsodki šovinistične in malomeščanske ideologije. Poostreitev razrednih bojev je pa tudi pokazala jasno, da se vsak gospodarski boj razvija v politični boj — v boj za politično nadoblast. Razredna država je vlada nasilja, vlada diktature; dokler obstojajo razredi, mora biti državna oblast sred-

sivo za uveljavljenje razrednih interesov enega ali drugega razreda. To je bilo jasno najnaprednejšemu delu proletarijata in to je jasno tudi najbolj razredno zavednemu delu buržuazije. — Proletarijat je to vedno odkrito priznaval, zato ker proletarijat tvori po vseh državah ogromno večino prebivalstva in v interesu proletarijata je, da se vsak proletarec zaveda tega dejstva, ker kadar bodo vsi milijoni sužnjev po tovarnah, delavnicah in pisarnah prišli do spoznanja svojega razrednega položaja — tedaj bodo z lahkoto z enim mogočnim mahom zavzeli oblast iz rok maloštevilnega razreda krvososov. Buržuaziji, ki tvori le neznačno manjšino prebivalstva, je mnogo ležeče na tem, da ljudstvo ne spozna pravega jedra gospodarskih in političnih bojev, ker tisti moment, ko postanejo vsi ročni in duševni delavci — proletarci razredno zavedni borci — je konec njene slave. Buržuazija sama si mora vzdrževati cele armade sužnjev po kasarnah in pisarnah, da z njimi vrši svojo razredno diktaturo. Kadar bodo vsi ti proletarci, ki se morajo za par grošev udinjali buržuaziji, da bi mogli živeti, spoznali svoj položaj — tedaj bo konec buržuazije. Zato skuša buržuazija zakrinkati

Sestanek ljubljanskih zaupnikov Neod. Delav. Stranke Jugoslavije je vsako sredo ob pol 8. uri zvečer v „Delavskem domu.“

svojo diktaturo, svoje volčje jedro skuša zakriti z ovčjo kožo. In ta ovčja koža — to je meščanska demokracija, to je lista velika laž o suverenosti »gumijevih kroglic«. Ljudstvo naj živi v nadi, da vlada ono polom poslancev, ki jih voli. Ali je to res ljudska volja, kar se godi v teh parlamentarnih gobezdnicah? Ali je ljudska volja to trošenje milijard za vojsko, ali je ljudska volja to stradanje državnih nameščencev, ali je ljudska volja, da se z indirektnimi davki dela vedno večja draginja, ali je ljudska volja vse to, kar delajo te različne vlade? To ljudsko voljo, ki pride do veljave vsakih par let pred volitvami, delajo tako, kakor se delajo v glediščih gorovja, grom in smrt. Milijoni bank in milijoni iz raznih fondov, prilisk, nasilja, to so sredstva, s katerimi se v demokratični državi uveljavi taka »ljudska volja« kakor jo hočejo buržuazni vladodržci.

Toda v slučajih, kadar to pripravljane »ljudske volje« vendar ne doseže svojega cilja, pa vrže buržuazija krinko demokracizma, v tem trenutku nastopi v svoji pravi goloti razredne diktature. Fašizem — to je najboljši dokaz za to. Toda tudi fašistovski gibanje je mogoče le toliko časa, dokler najde buržuazija med proletarci še kalinov, ki jih opoji z nacionalističnimi frazami in z obljubami na dobre službe.

V torek so sklepali zastopniki železničarjev in državnih nameščencev o korakih, ki jih bodo podvzeli za izboljšanje svojega položaja. Vlada je cinično odklonila sprejem njihovih deputacije in razglašajo že, da se je posvetovala o militarizaciji železničarjev v slučaju resnega gibanja. Vlada ima danes še v rokah orožje »zakona o zaščiti države«, ki so ji ga izročili »ljudski« zastopniki, celo taki, ki so bili voljeni v pretežni večini od državnih nameščencev (narodni socialci, demokracije itd.). Tem gospodom se bodo morali državni nameščenci in železničarji zahvaliti, če bo vlada začela uporabljati proti njim ta zakon, ki je v papirju namenjen le proti komunizmu, v resnici je pa najmočnejši zakon za zaščito izrabljavev

proli njihovim sužnjem v tovarnah in pisarnah.

Toda tudi vsa ta sredstva ne pomagajo nič proti odločnemu nastopu združenih železničarjev in nameščencev, ki jih bode v njihovem obupnem boju podpiral celokupen proletarijat Jugoslavije. Potrebno je le eno: **odločnosti, vsrajnost, složnost**. Združeni v enotni borbni fronti, dosežejo lahko nameščenci in železničarji zmago, toda morajo imeti voljo za boj in zmago. Združeni ročni in duševni proletarijat mora zmagati, če se zaveda svojega razrednega položaja, in se ne da preslepiti od buržuaznih agentov, ki skušajo zanesli v njegove vrste zmešnjava. Brez boja ni zmage, in kdor vrže puško pred bojem v koruzo zasluži, da ostane večer suženj.

Vse je v tem boju odvisno od železničarjev in državnih nameščencev samih. Vedeli morajo, da se bodo morali borili za vsak najmanjši izboljšek in da bodo dobili tem več, čim močnejši, enotnejši in borbenejši bo njih nastop. Kadar se vas bo vlada bala, tedaj lahko upale na uspeh, dokler pa bodeše samo prosjačili, lahko umrete stokrat od gladu, predno kaj dobite.

Skupen boj bo zblížal vrste ročnega in duševnega proletarijata, ki jih skušajo danes že razni agenti buržuazije ločiti. Skupen boj bo pokazal, da so razredni interesi obeh isli, pokazal bo tudi, da je predpogoj zmage, da se vsak ročni in duševni proletarec zaveda svoje razredne naloge. Skupen boj bo tudi predvsem pokazal potrebo organizatorične skupnosti na podlagi razrednega boja. Pokazal pa bo tudi, da je zadnji čas, da se tudi duševni delavci politično izlrgajo iz objema nacionalističnih fraz ter da začno skupno z ročnimi delavci voditi politiko, ki jim jo diktirajo razredni interesi. Skupen boj mora privesli, do povzdiga razredne zavesti in do nasičenja malomeščanske ideologije, ki še prevladuje v velikih plašeh inteligentnega proletarijata.

Današnji boj je začetek enotne fronte ročnega in duševnega proletarijata.

edino po interesih svoje stranke. Radikali se torej po volitvah niso pomagali z Radićem, Korošcem in Spahom, da bi mogoče rešili spor, ampak so se pogajali s federalistično gospodo samo zato, da so ostali na vladi. In ko so jim prevrteni klerikalci in muslimani pomagali, da so ostali na vladi, radikali celo stvar zopet lepo zavlačujejo. Če se razmere temeljito izpremenijo, bodo radikali pripravljeni, da svojo današnjo politiko izpremenijo in to bodo storili zopet samo v interesu svoje stranke, ki je politična predstavница vladajoče srbske buržuazije in vladajoče klike v armadi.

Gospodje klerikalci in Radićevci pa s čakanjem niso nič kaj zadovoljni; ali, ker jih je Pašić tako imenitno izigral, ne morejo ničesar napraviti in nervozno mencajo sem in tja. Iščejo izhoda, pa ga ne morejo najti.

Torej spor med srbsko, hrvaško in slovensko buržuazijo ni šel niti korak naprej, ampak stoji na istem mestu. Srbska buržuazija ga ne more rešiti tako, kot bi si želela, hrvaško-slovenska buržuazija isto tako.

Delavsko gibanje v Sloveniji.

II.

Kljub vsemu temu moramo konstatirati, da je revolucionarna masa dvakrat od obsoja SHS sama rešila situacijo, s tem da je dezavuirala svoje slabe voditelje, ki so jo poskušali zapeljati v separatistične ali socialpatriotske ali centrumaške vode, ter je ostala zvesta revolucionarni ideji.

Prvič je bilo to po Vukovarskem kongresu, ko so poskušali iz socialdemokratske stranke izstopivši centrumaši (Golouh in kompanija), ki niso sprejeli Vukovarskega programa in štatura, sabotirali ujedinenje revolucionarnega proletariata Jugoslavije. Masa se je obrnila od njih in šla po revolucionarni poti. Golouh se je na to povrnil nazaj v socialpatriotski labor, večina njegovih somišljenikov na Vukovarskem kongresu se je pa po masi orientirala zopet na levo.

Drugič so se množice odločile za revolucionarno razredno smer ob ustanovitvi »Socialistične stranke delavnega ljudstva«, t. j. ob drugi priliki sabotaže politične enotnosti revolucionarnega proletariata Jugoslavije od strani bivših komunistov Klemenčiča in Fabjančiča v zvezi z današnjim tajnikom radikalne stranke Štefanovičem in z zbankrotiranimi birokrati in z ravnatelji bolniških blagajin okrog »Zarje«. — Da se je pa razrednozavedno delavstvo Slovenije izreklo proti »SSDL« in njenim ustanoviteljem, ki so hoteli s to »stranko« odcepiti slovenski proletarijat od proletariata ostalih jugoslovanskih pokrajin in ga zavesti v reformizem gre zasluga zlasti **proletarski mladini**, ki je od vsega početka videla resnični namen početja Klemenčiča in Fabjančiča in se borila proti njemu že davno pred občinskimi volitvami v Ljubljani in ko je še večina delavskih zaupnikov stala na njihovi strani, ker še ni videla ozadja in vsega smisla njihovega početja.

Klemenčiču in Fabjančiču je zlasti dobro služilo tolmačenje neodvisnih strokovnih organizacij in taktike enotne fronte proletariata v več člankih »Delavskih Novic«. Naslanjajoč se na sistematično napačno tolmačenje enotne fronte v »Del. Novicah«, se je delalo mesto bojovne enotne fronte proletariata volivne kompromise in bloke, od katerih so vzbudile največji hrup občinske volilne v Ljubljani.

Ti dve dejstvi, da je ostal proletarijat Slovenije kljub vsem razlogom, naštetim v zadnji številki »Glasa Svobode«, zvest revolucionarnim načelom, dokazujeta, da je delavski razred in njegovo gibanje v Sloveniji zdravo.

Ko govorimo o napačnem tolmačenju enotne fronte v »Del. Novicah« in o volivnih blokih, moramo spregovoriti nekoliko besedi o klerikalcih (SLS) in njihovih strokovnih organizacijah. »Slov. Ljudska Stranka« ni v Sloveniji samo številčno najmočnejša meščanska stranka, temveč tudi najbolje organizirana meščanska stranka v Sloveniji. Njen vpliv je globoko zasidran v kmetijskih množicah in obrtniškem stanu, potom svoje »krščansko-socialistične« struje je pa razširila svoj vpliv tudi na delavske množice. Ali vpliv na delavstvo je zelo slab in minljiv. Ona smatra »krščansko solidarnost« za dovolj močno, da pomiri razredna nasprotstva in stoji na podlagi krščanskih načel je proti revolucionarnemu osvoboditvenemu proletariatu izpod sedanjega kapitalističnega sistema, ki je po klerikalnem, verskem mišljenju izraz božjega stvarstva in božje volje. Klerikalna stranka je torej izrazita kontrarevolucionarna stranka, ki v svoji kontrarevolucionarni vlogi ne zaostaja in ne bo zaostajala niti malo za reakcionarnim početjem kontrarevolucionarne ruske duhovščine proti delavsko-kmetjski Rusiji.

Tudi sestav stranke potrjuje našo trditve. Proletarijat ima v svojih vrstah vse stanove od najtežjih slovenskih kapitalistov in vojnih dobičkarjev, veleposelstnikov in najvišjih slovenskih duhovnikov pa do slednjega bajtarija, služkinje in lumpenproletarca. Število industrijskih proletarcev je neznačno. Javno vodstvo stranke pa obstoja iz mešanice du-

Federalistični blok po vladni deklaraciji.

Medtem ko demokraci kot najhujši reakcionarji kritizirajo vladino deklaracijo, da ona dopušča izpremembo centralistične ustave, so Radićevci, klerikalci in muslimani — federalistični blok — nezadovoljni z vladino deklaracijo, ker vidijo v njej namero radikalcev, da se nadaljuje z doseženo politiko srbskoga centralizma. Pravijo, da nolanja kot zunanja politika radikalne vlade, začrtana v njeni izjavi, odgovarja samo interesom srbske buržuazije, medtem ko se inte-

rese hrvaške in slovenske gospode zapostavlja.

In vladina izjava v resnici tako izgleda. Radikali čakajo. In ne čakajo zato, da bi ob ugodnejšem položaju rešili takozvani srbsko-hrvaško-slovenski spor potem sporazuma, ampak čakajo zato, da vidijo, kako se bodo razvile razmere in da bo ob neugodni priliki na kak drug način zopet prično reševali ta spor, kajti radikali hočejo na vsak način ostati na vladi in oni vodijo svojo politiko

LISTEK.

Slike iz delavske borbe.

...Nastal je čas velike napetosti. Tišina v sobi je bila zelo tesnoba. Zunaj je zimski veter pritiskal na stekla sobe, kar je uprizarjalo za trenutek vizijo hladnega ognjišča, lačnih otrok... brezposelnih, ki tavajo po zamraženih ulicah.

Tajnik organizacije je držal pretresljivi govor v prilog stavke, dokazujoč, da v prvihnem slučaju propade sveto načelo delavske solidarnosti ki pravi:

»Krivica storjena enemu, se liče vseh.«
Ni bilo ploskanja. Položaj je bil preveč resen. Nekateri so se odkrito plašili, da glasujejo za borbo. Drugi resnih lic, so povdarjali, da je borba stvar dolžnosti. Med temi je stala grupa najbolj resnih, ki so nervozno potresali z nogami in si gladili lase nazaj na zahtilnik. Ti so hoteli, da so na strani odkrite borbe, pa naj bo po krivici ali po pravici in ki so hoteli stavko na vsak način.

Potrebno je bilo samo, da se zasliši odgovor: »Da« ali »ne«.

Predsednik pozove prisotne na glasovanje. Kdor je za stavko, naj dvigne roko. Tajnik šteje.

»64.«
»Proti stavki...«
Tajnik šteje:

»... 61, 62, 63...«
Čutila se je silna napetost v dvorani. Vsem je utripalo srce do bolesti, prsa je sliskavalo nekaj kot z železnimi kleščami.

... 64, 65, 66...«
Vzdih olajšanja je zavel po dvorani, kakor bolesten protest. Glasovanje za borbo je odloženo, načelo je bilo pogaženo.

Sestanek se razprši v male gruče... celota se je razbijala na majhne koščke, ki

so se oddaljevali v medsebojnem bučnem razpravljanju in poltačeni zbog nesloge, ki jih je dovela do tega, da sedaj drug na drugega gledajo kot na izdajalca in z nezaupanjem.

Oni, ki so dobili večino glasov, so se plašljivo in sramežljivo trudili, da opravičijo svoj postopek.

Oni, ki so stali za bran svetega načela solidarnosti, prizirajoči strahote Nepoznanega, h katerem bi jih privedla borba, so se z bolešjo čutili kot triumfatorji; ker njih delo, njih nastop jih je naredil velike. Postali so ljudje.

In ko je grupa teh, ki so glasovali za stavko, to je, za brambo načela, razpravljala, je eden izmed njih rekel:

»Čudno, da so delavci, ki so najbolj revni, glasovali za stavko, držec se čvrsto načela, dokler so oni, ki imajo zemljo in denar, glasovali proti...«

... Skozi okno postaje je gledal polkovnik. Pri mizah so sedeli vojaki in uradniki:

»Nikjer ni nobenega... Kakor v zemljo so se vdrl...«

»Razumejo oni svoje delo,« je odgovoril njegov pobočnik, mlad poročnik. »Dobro so organizirani.«

»Ali vojaštvo je vojaštvo. Nad njim ni nobene boljše organizacije. Le pogledite, gopod poročnik, zavrta fromba, se čuje ukaz in vse vrši ukaz, v lempu, eksaktno...«

Po ulici je šel defektiv.

»Prazen prihaja,« je pokaral polkovnik. »Nič ni izsledil...«

Stavka železničarjev se je pa bližala h koncu. Že je bila dana parola, da so zmagali, da je doseženo tisto, kar so zahtevali.

Sedaj treba obvestiti zaupnike. Treba je dati dogovorjen znak iz okna postaje.

Kumin, železničar, član stavkajočega odbora, je imel to izvršiti.

Defektiv je planil iz sobe. Skočil je na ulico. Se postavil pred Kumina.

»Izvolite z mano.«

»Kam?«

»K polkovniku.«

Kuminov se nasmehne, pomilovalno... obžaluječ...

»Sam grem. Sem namenjen k njemu.«

Polkovnik premeri strogo Kumina od nog do glave.

»Zakaj se skrivate?«

»Ako bi se skrival, ne prišel bi sem,« je odgovoril mirno in dostojanstveno.

Polkovnik se je vgrizel v brke.

»Tako nastopite službo.«

»Da. A ne na vaš ukaz, a zato, ker je stavka končana.«

»Kaj?«

»Da. Končana.«

»Jaz ne vem ničesar o tem.«

»A jaz vem,« je odgovoril Kumin z glasom, kakor da govori poveljnik vojske, ki je zmagala, nad premagancem.

»Pred pol ure je bil podpisan zapisnik zahtev. Naše zahteve so priznane. Čez eno uro se začne delo.«

»Vi se bahate,« je odgovoril polkovnik ježno in pomočilo Nato pa pripomnil.

»Divizije v eni uri ne spravi naš sistem organizacije v pohod, kako naj vi vse slavkujete, ki jih je več kot za divizijo.«

»Poglejmo,« je odgovoril na kratko Kumin in stopil k oknu. Z roko je dal dogovorjeno znamenje.

»Mi vas prej ne izpuslimo, dokler se ne prične delo, ali dokler ne dobimo obvestila, da je stavka končana,« je rekel polkovnik mrko.

Kumin se je samo nasmehnil in gledal skozi okno.

Preteklo je pol ure.

In glej, ulice k postaji so se polnile. Vedno bolj. Ljudje so hiteli h kolodvoru.

Kumin se je zopet nasmehnil in pogledal polkovnika.

Polkovnik je grizel brke in gledal. Železničarji hito na delo od vseh strani. Vse jih mrgoli.

Še pol ure.

Lokomotive zakriče, vozovi zakokočejo. Delo se je pričelo in gre svojo pot, kakor da nikdar ni stalo.

Tedaj se je obrnil polkovnik k defektivu. »Vi niste našli nikogar. In vendar so morali biti prav blizu. Samo nekaj znak je dal ta človek, in vsajali so iz zemlje, kakor legije.«

Defektiv je povsile oči. Čutil je, da je cunja...

Polkovnik pa je rekel Kuminu:

»Prosti ste, gospod, samo povejte mi, kako je to mogoče, da je en vaš mig pričel le mase na delo v tem kratkem času.«

»Solidarnost in samodisciplina.«

In zaupnik Kumin se je obrnil in odšel na svoje delo....

Ivan Vuk.

hovnikov, advokatov, obrtnikov, velikih kmetov in uradnikov. Podlaga stranke tvorijo kmetijske množice, ki se nahajajo v njenih denarnih kakor tudi konsumnih in pa verskih organizacijah ter kongregacijah. Ker imajo precej dobre gospodarske organizacije in ker je radi tega finančni položaj stranke precej ugoden, se nudi s tem klerikalnemu naraščaju zlasti iz dijaških vrst lepa eksistenca. Gospodarske organizacije in podobno se nahajajo v rokah najreakcionarnjšega dela stranke (kapitalisti, višja duhovščina, veleposesniki); zato ima to krilo tudi politično premoč. Kakor je pač politični položaj in razpoloženje množic, tako spuša strankino vodstvo različne svoje

skupine v ospredje in vrši istočasno napram različnim socialnim skupinam različno politiko. Kmetu govori drugače, delavcu zopet drugače itd., medtem ko istočasno koketira z ruskimi Vranglovci, radikali itd. Klerikalna stranka je torej od vseh meščanskih slovenskih strank najmočnejša, najorganiziranejša, najagilnejša in najelastičnejša stranka, ki predstavlja najmočnejšo nasprotnico revolucionarnega delovnega ljudstva in njenih ciljev. Zato mora biti naperjen glavni boj razredno-zavednega proletariata proti klerikalcem, proti SLS, in ta boj mora biti stalen, sistematičen in najbolje organiziran in tudi zasnovan.

D. Gustincic.

Ujedinjenje strokovnih organizacij in naši Amsterdanci.

V našem strokovnem pokretu v Sloveniji, ki je razcepljen po krivdi reformistične Amsterdamske strokovne komisije, od katere se je zaveden, revolucionaren proletarijat moral odvrniti, ker so se v letih 1919 in 1920 njeni voditelji z vsemi širimi branili združenja z ostalim delavstvom v Jugoslaviji in na vse načine podpirali A. Kristanov ministerializem in E. Kristanov republikanizem, ki je žalostno končal v kraljevskem »komisarijevanju« v Ameriki, je v zadnjem času opazili močno gibanje za vsvaritev enotnih strokovnih organizacij, kar znači, da je naša parola: enoina fronta proletariata proti enotni fronti kapitala objela najširše mase delavnega ljudstva. Značilno je, da ljudi sedaj, ko besni po celem svetu ofenziva kapitala, ko ječi ljudstvo v Jugoslaviji pod režimom belega terorja, ko se brezobzirno gazijo najosnovnejše človeške pravice, se množi brezposelnost in narašča glad beda in pomanjkanje, ne uvidi strokovna komisija potrebe enotnega odpora ampak še naprej irnasto sabotira ujedinjenje strokovnih organizacij in tako indirektno omogočuje kapitalistom še naprej vihleti bič nad delavstvom.

Razume se, da si Strokovna komisija ne upa odkrito nastopiti proti ujedinjenju, kar bi jo v tem slučaju prehitro spoznali v pravi luči njeni člani, ki so za združenje in da se zato poslužuje nelepe taktike, da dolži neodvisne organizacije da one nočejo ujedinjenja.

Kako prefrigan nastopa kaže najlepše slučaj pri rudarjih. Zastopniki »Zveze rudarskih delavcev« so pozvali zastopnika Amsterdamske »Unije rudarjev« na pogajanja za združenje, ki so se počasi sicer ali za ujedinjenje ugodno razvijala. »Zveza« je nato v začetku aprila poslala pismene predloge »Uniji« in ta je po 14 dnevih odgovorila s pismenimi protipredlogi iz katerih je bilo razvidno, da je ujedinjenje mogoče. Sporno je bilo le še vprašanje, ali naj se združena rudarska organizacija takoj pri združitvi izjavi za amsterdamsko internacijo ali naj se vprašanje mednarodne orieniacije prepusti splošnemu kongresu vsega delavstva v državi, da on odloča o internacijo ali pripadnosti. O združenju se je pisalo tudi v strokovnih listih »Strokovna Borba« in »Delavec«. Tu pa strokovna komisija poseže vmes in pretrga vsaka nadaljna pogajanja med »Unijo« in »Zvezo« ter napiše v svojem listu, da je ujedinjenje sicer lepa reč, ki se pa ne sme pričeti med masami ampak med voditelji. Tudi če se rudarji sporazumejo ne drži, predno se nišla sporazumela Amsterdam in Moskva. In če se Moskva

in Amsterdam še dolgo ne bosta sporazumela, pa naj se rudarji še dolgo grejo dve organizacije samo kregati se ni treba več, lahko pa se »pripravljajo« na združenje.

Temu mnenju Strokovne komisije so se udali voditelji »Unije«, ne pa tako rudarji, ki tvorijo »Unijo« in zato se upravičeno vprašujejo, zakaj že ni prišlo do združenja.

Voditeljem »Unije« se poza in pri njih izbija ob vsaki priliki Amsterdamski reformistični duh. Ko je »Zveza« obvestila »Unijo«, da se pripravlja za mezno gibanje in enotna »Unijo« in krš. socialce, na enoten nastop pri mezd-nem boju, so Unijaši stavili za pogoji, da se klerikalce ne vabi na enotno akcijo. Ali se jih bojijo iz islih razlogov kot »Naprej« komunistov: »Kdor se s komunisti združi postane komunist...« Kršč. socialci lovijo med rudarji svoje pristaše na verske limanice in na to, da kršč. soc. ščili 23 poslancev in sam bog in to veselje jim moramo pusliti, saj ko bodo prišli do spoznanja se bodo ilak vzdramil in se bodo priključili k razredno-zavedni množici organiziranega proletariata in to jim preje če pridejo v stik z našimi sodrugji ob priliki skupnih akcij.

Rudarji! Vsak dan naraščujoča draginja in že od nekdaj neznošno gmočno stanje vas sili v mezno gibanje. Zavedajte se, da si bodele svoj položaj mogli poboljšati le tedaj, če se srnete vsi, vsi do zadnjega v vašo strokovno organizacijo, in če bodele organizirani, disciplinirani in pripravljeni, da vzdržite ljudi v boju ki se vam vsiljuje. Vstopajte v organizacijo, krepite jo. Kolikor moči ji bodele dali, s toliko močjo se bo ona borila za zboljšanje vašega položaja in tolik bo ljudi uspeh.

Trboveljska družba opozorjena na gibanje se resno pripravlja. Napolnila je vse svoje črne in rezervne fondne in ljudi rezerve premoga pripravila. Ker ne more iz redne produkcije nakopičiti vse depote se v zadnjem času uvaža premog na slo in slo vagonov, ki se deponira po železniških središčih. Tudi v jamah se vršijo lozadevne priprave. To mezno gibanje bo najtrše za rudarje, kar so jih imeli za izvojevali. Zato je potrebno največja enotnost in najživlja agilnost vseh, če hočejo rudarji da zmaga v svoji upravičeni borbi.

Vsak rudar bodi član Zveze rudarskih delavcev, vsak naročnik »Glasa Svobode« in organiziran pristaš NDSJ.

Na delo, na neumorno delo za vašo strokovno in politično organizacijo! Na delo za združenje strokovnih organizacij.

Jeseniško delavstvo v boju za svoj življenjski obstanek.

V zadnji številki »Glasa Svobode« smo že omenili, da se nahaja delavstvo K. i. d. na Savi, Javorniku in Dobravi v mezd-nem gibanju oziroma, da je stavilo spomenico za zboljšanje oziroma oblaženje svojega teškega gmočnega položaja. Danes pa smo prisiljeni, da se s to stvarjo pečamo nekoliko obširneje.

Pred vsem se nam zdi potrebno, da seznanimo široko javnost z delavskimi plačami oziroma napišnino, katero sprejema tukajšnje delavstvo za svoje napore delo od zgoraj navedenega podjetja. In to pa iz ozira, ker se je že večkrat marsikje trdilo, da je tukajšnje delavstvo izborno dobro plačano.

Ako vzamemo na primer plače, tukajšnjega delavstva pred vojno in danes oziroma kupno moč predvojnih in današnjih plač, pa imamo najlepšo sliko stanja tukajšnjega delavstva. Pred vojno je zaslužilo delavstvo v tukajšnjih podjetjih povprečno 5 K na dan, to je 150 K mesečno, ako vzamemo 25 delavnih dni. Eksistenčni minimum pa je znašal kakrat 120 K na mesec za pet člansko družino. Danes pa je povprečna plača delavca z 5 člansko družino 175 kron 50 vinarjev oziroma 196.50 K na dan, kje pa so ušete še otroške doklade in sicer 7 K na dan za vsakega otroka, kar znaša mesečno na 25 dni 4.387 kron oziroma 4.912.50 K z otroškimi

dokladami vred, za ženo torej ni nobenih doklad. Eksistenčni minimum pa znaša danes za pet člansko družino 8.774.— K mesečno, primankljaj torej 3.861.50 K mesečno.

Take so torej plače delavstva pri tukajšnjem podjetju, kjer pa so vzete takorekoč šele srednje plače, ter je število z manjšimi od zgoraj navedenih plač, veliko večje, kakor pa število delavstva z višjimi plačami, se torej razvidi, kako daleč so plače pod eksistenčnim minimumom.

Medtem ko so se cene izdelkom dvignile od predvojnega za več kot 50 krat, so se plače delavstva dvignile največ za 37 krat, pa podjetje kljub temu neče ugoditi malenkostni in upravičeni zahtevi delavstva, katero ne zahteva nič več kakor samo 31.20 K na dan povprečno na delavca. Ali kljub temu, ker je podjetje tako trdovratno se delavstvo

Žensko vprašanje.

Kapitalistično gospodarstvo kot vsako potrebuje surovin. Za obdelovanje surovin pa je neobhodno potrebna človeška delovna sila. Znanost in tehnika delata neprestano na tem, da ustvarjata vedno nove stroje, ki zamenjavajo in nadomeščajo žive stroje — ljudi, človekovo delovno silo. Vendar igra še vedno v kapitalističnem sistemu delo človekovih rok važno ulogo in zato stremi kapitalizem stalno za tem, da postane ta delovna sila čim cenejša. Kajti čim cenejša je človekova delovna sila, tem večji je profit kapitalista.

Delavec se temu upira, ker on ni navaden stroj, ki se nanaže z oljem, pa zopet leče in tudi ni konj, ki po delu potrebuje samo hrane in počitka. Delavec je človek. In človek je pa taka dvonogata žival, ki ima možgane, s katerimi misli, človek je torej razumna žival. In zato se on ne da ponižati na navaden stroj, kar hoče kapital. Uradnik, ki se šteje med bolj »izobražene« kot delavec) ta »izobraženi« uradnik je danes prav za prav pravi pravcati stroj. Kapital pa v svojem stremljenju za čim večjim profitom in nakopičevanjem bogastva noče poznati nobenih človeških lastnosti, narodnostnih, verskih in spolnih razlik. In vse narodnostne in verske razlike je kapital ljudi premagal, vse je zaslužnil svojemu gospodarstvu.

Drugačna, težja pa je bila njegova borba proti spolnim razlikam, proti družini.

Zadel je na klic žene po ravnopravnosti i. dr. Ta klic po emancipaciji itd. pa v resnici ni nič drugega kot klic na pomoč proti brezsrčnosti, ki se je prikradel v družinsko življenje in ga razbil. Kapital je z brutalno silo iztrgal ženo iz družine, iz doma in jo poslal v tovarno, pisarno itd., da tam skupaj z možem in otroci ustvarja bogastvo ne za sebe ali svojo družino, ampak za peščico kapitalistov.

Ker je ženska manj odporna od moškega, je njena delovna sila mnogo cenejša kot pa ona od odraslega delavca, ker moderni stroji ne zahtevajo in ne potrebujejo za svoje delovanje močnih, kvalificiranih delavcev, kapital vedno bolj nadomešča odrasle delavce z ženskami in mladino.

To vidimo po vseh deželah. Povsod narašča število delavk hitreje nego število delavcev. Vzporedno s tem pada tudi število zakonov. V Angliji n. pr. ima samo še tretjina žena svoj dom, večina se mora odpovedati družinskemu življenju. Ako bi se razvijal kapitalizem še naprej, bi skoraj večina žena Amerike, Anglije, Nemčije, Francije, Italije, Avstrije, Češke in drugih dežela stala pred alternativno: ali poročiti moža brez zadostnega zaslužka, ali iti v tovarno, pisarno itd., kjer jo kapitalist slabo plača in oropa moža.

Notranji političen pregled.

Se bo lušno...

Skupščini je bil predložen novi vojaški zakon, ki je v veliko veselje visokim oficirjem, ljudstvu pa bo v velikansko breme. Vojna dolžnost po novem zakonu traja od 21. do 50. leta, v slučaju mobilizacije pa vojni minister lahko pokliče pod orožje vse moške od 18. do 60. leta. To pomeni, da se lahko mobilizira skoro vse moške prebivalce, ki niso več dojenčki ali že ne stoji z eno nogo v grobu.

Dočim vlada ne smatra niti za potrebno, da bi sprejela deputacijo izstradanih železničarjev in uradnikov in dočim cinca na vse načine s povišanjem plač za svoje nameščence, pa z darežljivo roko meče med svoje visoke oficirje slo in stolisoče kron; tako imajo po novem zakonu vojvode in admirali letno 384.000 K plače, generali 192.000 K, divizijski generali 168.000 K, polkovniki 120.000 K. Vse te svote predstavljajo samo plače brez doklad, ki znašajo z raznimi dodatki za (konje, sluge, drva, obleko itd.) še veliko večje svote.

Kakor se vidi skrbi naša dobra vlada res očelovsko za nekatere uslužbence

nemore in ne bo uklonilo Irdovalnosti podjetja in za njim stoječih Narodne Jadranske in Slovenske banke, ter bo njihovo Irdovalnost v najkrajšem boju in to je s stavko in solidarnostjo ostalega proletariata Jugoslavije znalo zloiniti. To naj si vzame gospoda pri K. i. d. in za njo stoječih bank naznanje, kakor tudi gospodje vladodržci, kateri bodo tudi v tem boju, gotovo stali ob sirani z vsemi sredstvi gori navedenim izkoriščevalcem.

Delavstvo hoče kruha, brez kojega pa živeti in delati ne more. Zato se tudi zaveda da v svojem boju nima ničesar za izgubiti, pač pa celi svet za pridobiti. Drugič pa se dolaknemo še drugih v nebo upijočih stvari pri tukajšnjem podjetju.

Zvel razredni boj!

Zivela proletarska solidarnost!

Jeseniški kovinarji.

V Franciji, kakor znano, stalno pada število prebivalstva oziroma ostaja na isti višini; medtem pa število delavk stalno narašča. V petih letih se je povišalo število delavk za 890.000, število delavcev pa v istem času samo za 116.000. Isti pojav imamo v povečani meri v Nemčiji zlasti po vojni, kjer je visoko število brezposelnih delavcev tudi zato tako veliko, ker je zaposlenih vedno več delavk. Kapitalizem hoče čim prej vzpostaviti svoje razrušeno gospodarstvo, zato izkorišča vse, zaposli vse, kar je cenejše — najmanj odporno ženo in jo povede v kolo svojega blaznega, v prepad deročega poloma.

Tudi pri nas hitro narašča število delavk, proletark po tovarnah, rudnikih, pisarnah, uradih itd.

Vzporedno z naraščanjem žena v kapitalistični produkciji pa ne narašča proletarsko žensko gibanje, ki ga pri nas skoraj ni.

Mi poznamo skoro samo malomeščansko žensko gibanje, ki je tako žalostno kot je pomilovanja vredna purgarija sploh. In v tem slavnem purgarskem ženskem gibanju, v gibanju »narodnih dam in gospa« vidimo zlasti v zadnjem času tudi g. Stebijevo polig g. Tavčarjeve i. dr. Mnogo mladih proletark blodi po »Sokolu« in podobnih družtvih ter tam išče »razvedrila«.

Zlasti mladim proletarkam po pisarnah, smo mi preveč boljševiski.

Kajti mi hočemo odpraviti družino! Na čem pa stoni današnja družina? Na — denarju. In družina v pravem pomenu besede obstoja le še za buržuazijo. Ne bomo mi odpravili meščanske družine, ampak gospodarski, družabni razvoj jo bo odpravil. S propadom meščanske družine bo pa propadla tudi prostitucija.

Meščansko in malomeščansko frazarjenje o rodbini, družinski vzgoji itd. postaja tem osudnejše, čim bolj se vsled industrijskega razvoja trgajo družinske vezi proletarcev, čim bolj postajajo v kapitalističnem sistemu otroci navaden kupčijski predmet in delovno orodje.

Medtem ko vas, žene, plašijo buržuji pred »skupnostjo žena«, ste ve v njihovih rokah navadno proizvajalno orodje, še več, proletarske žene in hčerke smatrajo, da jim morajo biti na razpolago za njihovo pohotnost, da o oficijalni prostituciji niti ne govorimo. Tako vam hočejo prikriti, da je revolucionarni proletarijat listi, ki bo odpravil oficijelno in neoficijelno prostitucijo, ki je neizogibna posledica kapitalizma in ki more izginiti edino le s propadom kapitalizma.

Proletarska žena, tvoja osvoboditev je mogoča le z osvoboditvijo celokupnega proletarskega razreda!

Zato v proletarske vrste! Podpiraj boj svojega razreda proti kapitalu, ki duši tebe najbolj!

—n—

(trazen za oficirje tudi za ministre). — Seveda je lahko razumljivo, da pri taki kavalirski razsipnosti na eni strani, ne more najti kritja za povišanje plač nameščencev. Sicer pa kaj rabimo pri nas železnice, profesorje, sodnikov, davčnih uradnikov, oficirji to so temelj države SHS. Kakšno kvalifikacijo pa ima univerzitetni profesor, ki še doslikrat ne zna pravilno »Habt acht« stali.

Posledica novega vojaškega zakona bo, razen ogromnih bremen, ki jih ljudstvu naklada zakon sam, ogromno povišanje davkov in ker zavzemajo stroški za vojaštvo tri četrtine naših državnih izdatkov, se bo še bolj štedilo pri drugih »nepotrebnih« izdatkih, kakor so šole, bolnice, uradniške in železničarske plače, invalidnine...

Smo pač izvoljena država. Dočim ima Amerika 110.000.000 prebivalcev a le 100.000 vojakov pod orožjem, ima balkanska Prusija pri 12.000.000 prebivalcev kar 140.000 vojakov. Zato pa je tudi en dolar vreden okoli 380 kron.

Ljudstvo bo zabavljalo čez novi vojaški zakon, uradniki bodo kleli... A koliko kmetov in uradnikov je, ki so

sokrivi leh razmer. Vsakdo, ki je glasoval za radikale, samostojneže, demokrate klerikalce in zemljoradnike je glasoval za ta vojaški zakon in vsaj sedaj naj pomisli, kaj si je s tem nasolil, da bo v bodoče bolj pameten.

Vsakdo, kdor razširja nacionalistično besnilo, je sokrivec militarizma, kdor podpira »Sokolsko-orjunsko« militariistično parado, podpira militarizem! Zato vsi skupaj v boj proti nacionizmu in militarizmu!

Vsakdo, ki se hoče boriti proti militarizmu in njegovemu očetu — nacionalizmu naj stopi v vrste Neodv. del. stranke Jugoslavije.

Vojna vojni!

ENOTNA FRONTA BURŽUAZIJE. Buržuzija, ki sicer vedno širi med ljudstvo nacionalistične in plemenske mržnje, da bi ga odvrnila od razrednega boja je dala delavstvu lep vzor enotne fronte. Za predsed-

nika Irgovske obrtniške zbornice je bil z glasovi radičevcev in frankovcev izvoljen slovenski demokrat Arko, ki ima odločen vpliv pri celem hrvaškem časopisju demokratske stranke. Arko je pač najboljši zastopnik kapitalističnih razrednih interesov in zato so frankovski kapitalisti volili njega čeprav sicer pravijo demokratom le bahnaši. Arko je zahteval ob velikem odobravanju radičevskih in frankovskih kapitalistov med drugim tudi poslabšanje delavskega zaščitnega zakonodajstva. Centralistični in separatistični kapitalisti so edini v boju proti delavskim pravicam. Videli bi pa radi, da bi se delavske in kmečke množice borile med seboj v imenu raznih papirnatih »domovin«, da bi oni tem lažje domovino izsesavali skupaj.

VZOR DRŽAVLJAN. Kakor poročajo listi, ni plačal jugoslovanski pašič, Nikola Pašić davka za leta 1919, 1920 in 1921. Ta gospod ima razen dednega ministrskega predsedstva še celo vrsto hiš v Beogradu, cele ulice v Berlinu, skoro celo Kosovo v najemu itd. Zato pa s tako darežljivo roko dovoljuje milijarde za vojsko, saj jih bo plačal delavec, kmet in uradnik.

Zunanji političen pregled.

Iz fašistske Italije.

Pojavi skrahanja fašizma so se pokazali najprej v Piemontu. Vodja tamošnjih fašistov je Vecchi. On je že kot minister vzbudil veliko ogorčenje med vojaki, ki so se morali udeležiti svetovnega klanja, s tem, da je izjavil, da vojni oškodovanci nimajo nobene pravice na penzijo. On je dal tudi prošlo leto streljali na delavstvo v Turinu. To je povzročilo notranjo razprtje med fašisti. Kmalu je prišlo do medsebojnega spopada v Aleksandriji. Oba poglavarja tamošnjih fašistov, Torre, generalni železniški komisar in Sala, župan, sta začela voditi hud medsebojni boj. Prišlo je do pretepanja in streljanja med pristajši enega in drugega poglavarja. Mussolini je poklical oba v Rim in zahteval, da se pomirita. Ko sta se vrnila domov, sta pričela voditi še hujši medsebojni boj in s tem povečevali notranji razdor med fašisti. V Umbriji se skuša razdor v fašistovskih vrstah odpraviti s številnimi izključitvami.

Mussolini je strogo zapovedal, da taki vedno številnejši škandali ne smejo priti v javnost. Ali to fašistov ni pomirilo, ampak začeli so se dvojebojati. Zato je general fašistske milice de Bono prepovedal dvojeboje med fašisti. Sedaj se pa ne bijejo med seboj po dva in dva, ampak kar v skupinah.

Kljub Mussolinijevi prepovedi prihajajo notranji škandali iz fašistovskih vrst na dan. Skoro vsak fašistovski voditelj ima že svoj list, v katerem sramoti svoje konkurente — fašiste. Fašistovski voditelji se potom svojih časopisov zmerjajo z lopovi, podkupljenci, štreberji itd. Mussolini je odredil številne arelacije fašistov zlasti v Rimu in Neaplu. To pa notranji razdor še povečuje.

Vsak dan prinese nove škode. Fašizem je prešel v trajno krizo. »Čiščenje« v fašistovskih vrstah ne pomaga več, ker so korumpirani že skoro vsi fašisti, ki so se obogatili pri svojih »ekspedicijah«, ki se v navadnem človeškem življenju imenujejo tatvine, roparski umori in požigi. Če hoče torej Mussolini odpraviti strašno naraščajočo korupcijo, mora izključiti vse fašiste!

Zadnji čas je opazovati preobrat v Mussolinijevi politiki. Zdi se, da išče novo podlago za svojo diktaturo. Skoro po vseh važnih upravnih in policijskih mestih je že nastavil generale. Vse Mussolinijevo življenje je obstojalo v tem, da je izdajal eno stranko za drugo, dokler se ni usidral med fašiste. Ali misli napraviti konec tudi fašizmu in ga nadomestiti z vojaško diktaturo? — Ta diktatura bo trajala še manj časa kot fašistovska.

Komunistična mladinska internacionala — je izdala povodom arelacij najboljših vodilnih sodrugov kom. mladine Italije plamteč poziv na delavsko in kmetško mladino Italije, da naj podvoji svoj boj proti fašizmu, ki mora podleči.

Fašizem poka.

Mussolini je dal zapreti v Milanu majorja Baseggia in celo vrsto bivših fašistovskih voditeljev, ki so pred kratkim izstopili iz stranke. Imeli so več sestankov, kjer so ostro kritizirali Mussolinijevo delovanje in pred vsem poudarjali, da je obljubil Mussolini, da se bo boril proti monarhiji, sedaj ko je na vladi pa je postal kraljevski petložec. Sklenili so, da se zahteva od Mussolini-

nija, da se povrne k republikanskemu programu, ako pa tega ne stori, so bili odločeni organizirati mogočno protiakcijo proti sedanjemu fašistovsko-monarhistični vladavini. — Še večjo preglednico delajo pa Mussoliniju fašistovske strokovne organizacije. Ko je Mussolini z oboroženo silo uničil prave razrednoborbene strokovne organizacije, je deloma s silo, deloma z demagoškimi obljubami snoval fašistovske sindikate. Na vladi pa je začel izvajati skrajno kapitalističen program; pošto je prodal v izkoriščanje bankirjem, sedaj skuša storiti isto z železnico. Odpustil je tisoče in tisoče delavcev, železničarjev in uradnikov, zmanjšal podpore brezposelnim itd. Zato so se mu uprli celo fašistovski sindikati in odlični fašisti kakor sam Bianchi so nastopili proti Mussoliniju. — V južni Italiji se je fašistovska organizacija odcepila in na dnevnem redu so velike profifašistovske demonstracije. — Cela vrsta fašistovskih poslancev Misuri, Suvič itd. je celo v parlamentu nastopila proti vladi. — Mussolini čuti, da so mu dnevi štet. Vidi pa tudi, da mu je najresnejši sovražnik razredno-zavedni proletarijat ki je kljub vsem preganjanjem ostal trd in ki se v vedno večji množini zbira okoli komunistične stranke, ki kljub ricinovem olju in bombam razvija vedno večje, sijajno organizirano delovanje po vsej Italiji. Zato je ustavil »Lavoratore« in »Delo«, zato so zopet ubili celo vrsto najboljših sodrugov v Trstu. — Sodr. Serratija, ki je bil protiuslavno zaprt so morali izpušiti iz ječe. Ravno tako so morali ustaviti proces proti s. Bombacciju, Gennariju in drugim. Glavni cilj ki ga je Mussolini imel z nasilno arelacijo s. Serratija, je pa dosegel. Ta čas se je namreč vršil kongres italijanske socialistične stranke, kjer so vsled pomoči Mussolinijeve, ki je obstojala ravno v tem, da je aretirala s. Serratija in njegove pristaješe, sklenili razni Neniji in podobni razdirači, da se ne združijo s komunistično stranko. Toda Mussolinijeva pomoč je za te gospode usodna. Socialisti, ki jim je pomagal fašistovski cesar do uspeha, so zato zgubili cel ugled med proletarijatom. — Mussolini se vozi sedaj nervozno po Italiji agitiraj, fašistovske tolpe divjajo bolj nego kdaj prej, a vse to kaže, da se delavske vrste krepijo in da ni daleč dan osvete nad fašistovskimi ricinaši.

Nova nemška nota. — Dvojna kapitulacija: pred Poincarejem in Stinnesom.

Nemška vlada je vložila vsem ententnim državam novo noto sledeče vsebine:

1. Nemška vlada je pripravljena sprejeti sklep internacionalne inštanice o višini in načinu nemških plačil ententi;

2. Nemška vlada bo najela veliko posojilo za odplačevanje vojne odškodnine (reparacij) ententi.

3. Nemška vlada predlaga novo konferenco za rešitev spora med entento in Nemčijo.

Nemška nota našteva dalje, kaj vse bo ukrenila, da bo mogla plačati vsoto, ki bi se po njenem predlogu ponovno določila. Po teh ukrepih bo delal nemški kapitalistični kralj Stinnes ogromne profite na škodo nemškega delovnega ljudstva.

Ententa pa niti s to noto ni zadovoljna in zahteva popolno uklonitev Nemčije.

Nemška buržuzija se polagoma pripravljala na kapitulacijo pred ententino buržuzijo na račun delovnega ljudstva.

Ali odpor nemškega proletarijata proti francoskemu imperijalizmu in nemškemu kapitalizmu z vsakim dnem narašča.

Mimogrede.

Društvo »Rdeči križ« je priredilo 8., 9. in 10. t. m. nabiralno akcijo po vsej državi. Bajje se je pobiralo in se bo menda še pobiralo za vojne ranjence in bolnike! Namreč za ranjence in bolnike v bodoči vojni! Ker društvo pravi v svojem proglasu, »da se pripravljaj, da bi v vojni čim bolj podprl ranjence in bolnike«. Če hoče veljati »Rdeči križ« za »človekoljubno« društvo, naj bi rajši posvetil vse svoje sile za boj proti novim vojnam in proti onim, ki te vojne pripravljajo. Samo tedaj bi delovno ljudstvo podprlo akcijo »Rdečega križa«. Ker pa je »Rdeči križ« očitno podporna organizacija za vodenje novih vojn, delavstvo bojkotira njegovo akcijo.

In če končno že danes agitirate za podporo ranjencev v bodoči vojni in če je ta vaša želja res iskrena in globoka, potem pa predlagajte, naj vojno ministrstvo v proračunu predvidi invalide, vdove, sirote itd. in napravite nabiralno akcijo za nabavo kanofov, tankov, strupenih plinov itd., ki jih mora danes ljudstvo plačevati potom davkov. In če se bo napravilo tako — za kanone pobirali po ulici — boste videli, da ne boste spravili denarja niti za en kanon skupaj, potem ne bo ranjencev in bo akcija za ranjence sama ob sebi odpadla.

Ali to vam ne gre v glavo, ker ste organizacija za podpiranje nove roparske vojne! **KRŠČANSKI SOCIALIZEM!** — 130. števil. »krščansko-socialističnega« »Slovenca« piše ob 50 letnici veleindustrialca Avgusta Zabkarja, da spada Zabkar »med liste veljake, k iso si s trudom in pomanjkanjem priborili časno mesto v človeški družbi.«! — Dobesedno tako stoji v krščansko-socialističnem »Slovencu«. Vidite, kako sočustvuje in kako se smilijo krščanskim socialistom kapitalisti, ki po njihovem mnenju »s trudom in pomanjkanjem« delajo masne profite. Kovinarski proletarijat pa ve, da g. Zabkar ne dela profitov z »lastnim trudom in pomanjkanjem«, ampak iz znojia, žuljev in krvi delavstva. In izjemali delavce — ljudi, iz njih, njihovih žena in bosih otrok kopičijo milijone to je po mnenju krščansko-socialističnega »Slovenca« »časno mesto v človeški družbi.« — Potemtakem je torej delati — nečasno opravilo, krasiti (ker profit je tatvina, nekaznjiva po današnjih zakonih) pa najčastnejše opravilo v človeški družbi, zlasti še, če je ta tat krščansko-misleča živina! — Streljati lačne železničarje je pa najčastnejši in najbolj krščanski posel po mnenju krščanskih socialistov.

Delavci, vidite to je krščanski socializem in solidarizem v praksi!

Pišejo: Ne kradi, ne ubijaj! — In gredo, ter kradejo in ubijajo.

Kajli Kristus je rekel: Pojdite po vsem svetu in učite moj nauk vse narode!

In njegovi apostoli so šli po vsem svetu in učili vse narobe.

RAZRINKANI SOCIJALPATRIJOT. — Znani dr. Renner, voditelj avstrijske socialne demokracije, bivši državni kancler itd. je imel grozno nesrečo. Ko je leta 1919 bila proglašena ogrska sovjetska republika je temu dičnemu socialpatrijotu padlo srce v hlače, začel je premišljevali vse svoje grehe, ki jih je, posebno v vojski, zagrešil nad proletarijatom in lasje so se mu ježili, ko je pomislil, da bo mogoče tudi, sicer pohlevni avstrijski proletarijat, pod vrisom ogrskih dogodkov, prevzel svojo usodo v lastne roke. Zato je ta mož, ki je bil med vojno eden največjih vojnih hujskačev in širiteljev avstro-nemškega šovinizma, zlezel ponižno k angleškemu polkovniku Sruftu in ga prosil, naj bi izposloval, da zasedejo angleške čete Dunaj, da ga tako obvaruje pred — dunajskim proletarijatom. Angleški polkovnik je takoj spoznal duševno stanje ponižnega prosilca Rennerja in mu je zafrkljivo odvrnil: »Vi zahtevate vojaštvo le zato, ker se bojite za svoje in svojih prijateljev (socialpatrijotov op. ur.) življenje.« — Voditelj »delavstva«, biser socialpatrijotizma Renner je nato odšel in mislil, da je stvar končana. Med tem se je pa položaj v Avstriji korenito spremenil. Socialpatrijotje, ki so bili tedaj v koaliciji s klerikalci, so klerikalci, ko so postali sami dovolj močni, vrgli med staro šaro in vzeli vso vlado v svoje roke. Sedaj so začeli seveda dični socialisti delati opozicijo v parlamentu in v tem trenulku je vstal grof Czernin, ki ga je angleški polkovnik v to pooblastil, in prečital izjavo tega polkovnika, kako ga je prosil Renner za vojaško pomoč.

Renner, dika socialne patrijotije prosi na pomoč vojaštvo kapitalistične Anglije — proti dunajskemu proletarijatu.

Priporočamo g. Brrrnotu Antonu, da prinese v »Napreju« med bančnimi inserati tudi sliko tega bisera Hamburške internacionale, ker Renner je tudi proti ententi fronti z razredno zavednim delavstvom, on je le za enočno fronto z angleškimi militaristi.

KOREN V HAMBURGU. V Hamburg je priromal na zborovanje celokupne socialpatrijotije tudi Koren, pekovski mojster iz Celja kot zastopnik »Naprejeve« skupine. Kakor poročajo nemški listi tam razen čeških narodnih socialistov niso priznali za delegata tudi gospoda Korena. Imajo pač rajši dr. Koruna in dr. Topaloviča, Koren in Brrrnot pa imata zopet enkrat dolge nosove. Pa kaj zato, bančni inserati so pa vendar mili »Napreju«. In »Napreju« je tako zablavljen, ko prinaša med dvema inseratoma velebank članek o razrednem boju.

INTERNACIONALA NACIONALISTOV. Že zadnjič smo pisali, kako je vsako delo nove Hamburške internacionale onemogočeno vsled šovinizma posameznih socialpatrijotovskih strank. Sedaj očita, na primer dr. Winter, večkratni minister in socialdemokrat v češkem »Pravo lidu«, kongresu v

Hamburgu, da je stal popolnoma v službah nemških interesov in očita tajniku nove internacionale dr. Adlerju, da je postopal pristransko pri določitvi zastopnikov posameznih strank v izvrševalni odbor...

G. Blum, francoski socialpatrijot je v Hamburgu proglasil, da francoski imperijalizem sploh ne eksistira...

Češki, poljski, jugoslovanski in rumunski socialpatrijotični delegati so na poziv g. Tuzarja, socialpatrijota in češkega poslanika v Berlinu, imeli poseben sestanek, da določijo smernice za obrambo malo-antantne politike na kongresu.

Nemški socialpatrijotje pa so tožili, kako zatira Nemce francoski kapitalistični imperijalizem in kako zatira na Češkem socialdemokratska vlada nemško prebivalstvo.

Teh par zgledov naj zadostuje, da se vidi kaka enočnost vlada v Hamburški riefinternacionali. Vsi ti gospodje ministri raznih kapitalističnih vlad so edini samo v enem, v boju proti proletarski Rusiji in proti komunistom. Brrrnot je pa prorok njihov...

Višek cinizma je pa v Hamburgu dosegel gotovo Francoz Brake, ki je predlagal, naj delegati počaste spomin revolucionarnih mučnikov Liebknechta in Roze Luxemburgove s tem, da vstanejo. Socialpatrijot Noske je dal ubiti ta dva ustanovitelja nemške komunistične stranke in sedaj skuša še socialpatrijot Brake v momentu, ko se združuje s stranko krvavega Noskeja, oskruniti grob teh revolucionarjev s tem, in predsednik kongresa Wels, ki je sam dal leta 1918, kot Noskejev tovariš, streljati v Hamburški proletarijat, pri tem niti zardel ni...

Dopisi.

ŽELEZNIŠKA NESREČA NA POSTAJI RAJHENBURG. Dne 11. junija t. l. ob 1. uri ponoči je frčil osebni vlak št. 520, prihajajoč iz Zagreba v tovorni vlak št. 569, prihajajoč iz Zidanega mosta na postaji Rajhenburg pri uvozni kretnici št. 6. Da ni bilo človeških žrtev, gre priznanje strojevodju osebnega vlaka, ki je na vso moč zaviral. Razen malenkostnih prask ni bilo ranjencev. Materijalna škoda je večja.

Ali kdo je krivec te nezgode: Glavni krivec je uprava.

Upravi še do danes ni prišlo na misel, da bi na tej postaji, s tako preobloženim prometom in še poleg tega z enim tihom, napravila varnostne naprave, to je s popolnoma zavarovanimi kretnicami, katere je nemogoče prej postavljati, predno ni vlak na obeh koncih zavarovan. Ubogi, izstradani kretničarji morajo v Rajhenburgu 700 metrov daljave letati z tistimi ključi za kretnice in jih zaklepati, kar bi lahko pri moderni napravi delal iz postaje na obe strani, brez napora in popolno varno en sam kretničar. In to je na postaji Rajhenburg že drugi slučaj. Uprava se pa ne zmeni, da bi kaj ukrenila, nego trpi rajši materijalno škodo, in se ne ozira na človeške žrtve, ki se zgotde lahko v takih slučajih.

Kaj pomaga sedaj, če uprava zasljuje ljudi in jih kaznuje ter izdaja okrožnice. — S tem se ne izboljša položaj. Ampak uprava naj v prvi vrsti napravi svojo dolžnost, napravi na poslajah, kjer še niso, moderne varnostne naprave, osobne naj bolje plača, da ne bo samo premišljevalo, kako se bode preživelo. Počniki se pa naj zanimajo za svojo varnost in naj skrbje, da bo njih življenje za časa vožnje po železnici zavarovano. Naj zahtevajo, da uprava železnice plača dostojno tiste, ki delajo.

Opazovalec.

LJUBLJANA. 10. t. m. je spikal akcijski odbor javnih nameščencev in železničarjev javen protesten shod pred Mesnim domom.

Človek bi pričakoval, da bo prostor pred Mesnim domom nabit poln, pa je bil nad polovico prazen. Zares, s strahopetci in pa jokavimi junaki se delajo težko akcije.

Ko se je zborovalce pozvalo, da se bo sedaj skupno nesla resolucija na vlado, je bilo zanimivo gledati zajce, kako so jo prihali na vse strani, da bi se ne bilo trebalo pridružiti obhodu.

V sveli jezi je nekdo poleg mene nenadoma vzkliznil:

»Glej, kako beži gnoj.«

Drugi pa je pripomnil:

»Premalo so še lačni, premalo...«

Obhod se je pa nazadnje vseeno razlegnil na precejšnjo dolžino in manj boječi so se osrčili in korakali z drugimi pred vladno palačo.

Opazovalec.

KRŠČANSKA LJUBEZEN DO BLIŽNJEGA. Veliki kristjan in milijonar Polak je tudi vzor krščanskega hišnega gospodarja. Strankam je dajal v podpisovanje pole, kjer je bilo vpisano 34 K, v resnici so pa plačale po 58 K za luknjo. Ko jim je pa še hotel povisati, so nekatere stranke prošile za intervencijo društvo stanovanjskih najemnikov, ki je imelo uspeh, da so bile najemnine še znotraj znižane in sicer od 34 K (oz. 58 kron) na 16 K. Gospod Polak se je hotel nad temi strankami maščevati, da bi jih spravil iz stanovanja, kakor je onega odpuštil od dela. Pa je spoznal, da so tudi meje za udeleževanje krščanske ljubezni in se je naučil, da se tudi ubogi delavski pari ni treba uklanjati vsem njegovim zahtevam.

VREDNOST DENARJA 12. JUNIJA. 100 nemških mark 44 vin., 100 avstrijskih kron 50 vin., 1 lira 16.60 K, 1 angleški funt 1660 kron, 1 francoski frank 23 K, 1 švicarski frank 64.40 K, 1 češka krona 10.60 K, 1 dolar 359 K.

Lasnik in izdajatelj Konzorcij.

Odgovorni urednik Anton Sušteršič.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.